

DAINA
OPOLSKAITĖ

Ekspresim
eksistencijos
gyventi

KONKURSO
NUGALĖTOJA

Ciau, ji, toji žmogysta, kasdien sukinėjosi aplink ir urzgė kaip šakalas taip ir nesulaukdamas savojo grobio. Svetimas kraujas ją erzindavo ir kvaitindavo. Bet ji neaptikdavo nė menkiausio aukos pėdsako. Šakalas cypdamas sukdavosi ir kandžiodavosi uodegą iš pasiutimo. O aš juokdavausi. Kas man darbo.

.....

Mokykla irgi netapo mano antraisiais namais. Lančiau ją iš nuobodumo, nukėblindavau vilkdama koją už kojos, nes neturėjau daugiau ko veikti, kur eiti. Rytais įslinkdavau nepažvelgdama nė į vieną veidą, o pasibaigus pamokoms išsmukdavau namo. Namų? Pas Magdaleną? Ten irgi nebuvo mano namai. Ten su manimi net nesikalbėdavo, tik įtariai nužvelgdavo.

Aš mirtinai pavargdavau nuo tylos, tokios ilgos tylos, kuri trunka ne valandą ir ne dvi, net ne dieną ar porą, o ištisas savaites, mėnesius. Nebuvau pratusi gyventi tyloje. Jos iš viso nepažinojau. Visus tuos metus, kuriuos išgyvenau su Dominyka, Beata, Geniumi ir kitais, negirdėjau, nejaučiau, nepažinojau tylos. Ji baugščiai užslinkdavo nebent valandai

į mūsų miegamuosius per įmygį. Tyla man buvo baisi, aš jos bijojau, jos apsupta jaučiausi kaip gyva palaidota didžiuliame kape. O aš norėjau gyventi! Man reikėjo balsų, triukšmo, ašarų, keiksmazodžių, juoko, kvėpavimo – visko, kas buvo tikras gyvenimas. Tegul jame buvo skausmo, baimės, kančios, skriaudų ir išnaudojimo – visa tai buvo ne kas kita, o jis, gyvenimas.

Dienoms bėgant įsigudrinau iki pat vakaro negrįžti į tuos mirtinos tylos namus, kad juose praleičiau kuo mažiau laiko. Kad tik pernakvočiau. O ryte vėl atsidurčiau mokykloje. Tačiau, kad galėčiau normaliai gyventi, man buvo reikalingas nuolatinis prieglobstis, urvas, irštva, kur būčiau galėjusi padėti pavargusią galvą, užsimerkti ir pailsėti. Ir aš jo ieškojau, kantriai ir apdairiai. Rojaus kampelio, kur galėčiau atsikvėpti ir atsigauti. Žinojau, kad tam prireiks laiko.

Kasdien klaidžioti miesto gatvėmis ir skersgatviais buvo įdomu ir nė kiek nenuobodu – visomis gyslomis jaučiau srūvant neaprėpiamą laisvę, kuri svaigino dar nepatirtais pojūčiais. Lyg didžiuliu aitvaru būčiau sklendusi virš žemės. Retkarčiais

užslinkdavau į kokią parduotuvę ar prekybos centrą – tiesiog šiaip, iš smalsumo, dėl nepasotinamo įgeidžio įvertinti savo pačios nepriklausomybę ir beribę laisvę. Pasidairyti į daiktus, kurių dar nebuvau mačiusi. Prisigretinusi prie stiklinių vitrinų godžiai spoksodavau į mobiliuosius telefonus, ausinukus, planšetinius kompiuterius ir kitokias grožybes. Tik tiek. Išeidavau taip pat oriai, kaip ir įeidavau. Lauke mane meiliai ir stipriai apkabindavo pats tikriausias pavasaris. Jo aštriai juntamas kvapas ir glamonėjanti šiluma keistai dilgčiojo mano kūne ir sakė, kad galiu skristi. Nuskrisdavau prie netoliese tekančios upės pakrantės ir sėdėdavau žiūrėdama į vandenį.

Supratau, kad vanduo kaip niekas kitas atspindi tikrąjį žmogaus veidą, tad pavojinga to nežinant virš jo pasilenkti – gali išgąsdinti. Mano atvaizdas, virpantis upės vandenyje, aiškiai sakė man, kad esu ne iš šio pasaulio. Manęs neturėjo būti. Mano veido net vanduo nepajėgė atpažinti. Jis kiekvieną kartą karštligiškai murmėdamas dėliodavo mano bruožus tarsi spėliodamas, kuris atvaizdas galėtų būti tikrasis. Tai buvo ilgas ir painus žaidimas, kuriam nebuvo galo. Kai pagaliau pakeldavau apsvaigusią gal-

vą, dar kurį laiką man rodydavosi, kad mano veidas tebėra tas virpantis šešėlis, tuoj tuoj išsidraikysiantis ore, ir aš iš siaubo instinktyviai priglausdavau delnus prie skruostų ir kaktos.

Paupyje retai būdavau viena. Pakrantės buvo daugelio bohemiškoji buveinė. Čia galėjai sutikti keisčiausių tipų. Kai kada man draugiškai pasiūlydavo traškučių, alaus, pakortuoti, net cigaretę. Kol surūkydavau, paklausinédavo, ką veikiu, ko laukiu. Įsitikinau, kad prie tekančio vandens renkasi tik geri žmonės. Blogi niekada prie jo neitų, tokie nemėgsta vandens ir niekada nežiūrėtų į jo verpetuojančią gelmę, nes patys bijo savo gelmės. Ir dar – vanduo gali lengvai atnešti žmones. Šito nežinojau.

Upė, jos slėpiningas verpetavimas vieną dieną ir atnešė man Viktorą. Kalta buvo tik ji, upė.

Ir muzika. Keista, nesuprantama muzika, veikiau nevykęs brąžginimas sena gitara.

Ta diena nebuvo niekuo ypatinga ar kitokia. Kaip visada, sukryžjavusi kojas sėdėjau ant žolės ir mėčiau į vandenį akmenukus. Ir tada pasigirdo tie keisti garsai: džeržgimas ir pjaustymas, klaiikus išderintas garsas. Pamačiau, kad iš krūmo išlindo vienas tipas

ir įsikabinęs į gitarą ėmė tampyti jos stygas. Atrodė keistai, lyg būtų buvęs apsėstas. Avėjo sportbačius sutrūkinėjusiais raišteliais. Nekirpti plaukai. Veidas, nepasakantis amžiaus. Kurį laiką klausiausi, paskui bandžiau negirdėti, o galiausiai netekau kantrybės.

– Tu nemoki groti, – išdrįsau ir pasakiau tam tipeliui, sėdinčiam prie jazmino pakrantėje, nes man įkyrėjo tas stygų tampymas ir džeržgesys. Jis tikrai nemokėjo. Nė vieno akordo.

– O, kokia žuvelė! – staiga pasigirdo iš jazmino, sutraškėjo mindomos tuščios skardinės.

Jų buvo trys. Ir tas, su sena gitara. Iš viso keturiuose. Aš užsičiaupiau. Man pasidarė nejauku. O jie artinosi supdami mane ratu. Vis labiau jaučiau nuo jų dvelkiantį kvapą – alkoholio, cigarečių ir stipraus vyriško prakaito. Tai buvo naujas, nepažįstamas kvapas. Jis smūgiavo man į smegenis nauja gaivališka jėga ir aš jaučiausi kaip kampe užspeistas žvėriūkštis. Vis klausiau savęs, ką jie man galėtų padaryti, bet mano protas kaskart blaiviai atsakydavo tą patį: nieko. Todėl ir laukiau. Ir tada įsiterpė tas, su gitara:

– Tegul sau... Velniop ją...

Jis pakilo nuo žolės, gitarą atrėmė į medžio kamieną ir tik tada pasižiūrėjo į mane.

– Ko čia žiopsai? Kas tu tokia?

– Niekas, – atsakiau ir išdrišau viauktelėti: – Pradink!

Atrodo, jis nustebo. Kiti pradėjo žvengti.

– Sakiau – žuvelė! – priminė kažkuris.

– Žuvelė, sakai... – pakartojo gitaristas.

Žiūrėjau į jį. Jis buvo visai arti manęs. Prakaito drovokas, pasirodo, buvo stipresnis už alkoholio. Įtraukiau jo pro šnerves, bet net nesudrebėjau. Tas žmogus man visai nekėlė baimės. Nebuvo nė vieno bent kiek ryškesnio jo bruožo, kuris būtų mane išgąsdinęs. Priešingai, netgi pasirodė, kad jo neskustos žandenos, plačios šnervės ir kaktos kalvelės man pažįstamos, o jo juntamas vyriškumas kažkoks artimas ir savas. Lyg būčiau jau jį pažinojusi, nors iš tikrųjų mudu matėmės pirmą kartą.

Artumo jausmo niekaip negalėjau paaiškinti, galbūt vien tuo, kad, kiek tik save atsiminiau, gyvenau kaip vilkiukas – mokiausi stebėti ir nujausti žmones net nesikalbėdama su jais. Turėjau prisipažinti, kad laikui bėgant išsiugdžiau kažką panašaus į uoslę,

įgijau ypatingą nuojautą, ir ji manęs niekad nebuvo apvylusi. Žinojau, kurių žmonių geriau neprisileisti, kuriuos perlipti pačiai, o kuriems paprasčiausiai leisti būti šalia. Taip buvo su Geniumi. Net jo kvapo bijojau. Taip buvo ir su Viktoru – jaučiau, kad jis manęs nelies. Ir aš buvau teisi. Nuolatinis nesaugumo jausmas, įaugęs į kraują, ir laukinis savisaugos instinktas mane daug ko išmokė.

Viktoras irgi instinktyviai tai pajuto. Kad jo nebijau. Nė kruopelytės.

– Iš kur tu? Kas tu tokia?

Jam darėsi įdomu. Aš sužadinau jam smalsumą.

– Iš niekur, – paprastai pasakiau, nes nenumaniau, kaip dar reikėtų atsakyti. Ką jam būčiau galėjusi apie save papasakoti? Kad užaugau vaikų namuose ir pagaliau patekau pas globėją?

– Žuu-ve-lééé, – tada nutęsė jis lyg ką prisiminęs.

Pasirodo, jie patys, kaip ir aš, buvo iš niekur. Trys iš jų – Haris, Kūgis ir Antis – dabar būdami dvidešimties, vos penkiolikos paliko savo namus su girtais tėvais ir girtomis motinomis, kurie talžė jiems galvas į sieną kada užsimanę ir neprisimindami jų vardų šūkaudavo: „Ei, tu, tu... tu, ateiš čia!“ Jie kasdien

gerdavo, nusiliuobdavo taip, kad pamiršdavo auginą vaikus, kurie turi vardus. Dabar jie jautėsi jau užaugę, o sukaupia patirtis – neįkainojamas jų turtas.

– Supisti glušiai... Eina jie na... – kaskart užputodavo Kūgis, vienas iš trijulės, kurio kojos ir visas stuomuo buvo tokie galingi, stambūs, o galva neproporcingai mažytė, tarsi kamuoliukas užritinta ant siaurėjančių pečių. Jis iš visų trijų buvo vyriausias, jam jau ėjo dvidešimt pirmi. Kūgis nekentė savo šeimos, ypač tėvo, kuris vaikystėje jį trunkydavo ir smaugdavo naktimis kiek užsinorėjęs. Todėl jis ir išėjo iš namų, vieną dieną trenkė durimis tepasiėmęs į kišenę seną žadintuvą.

– Dvasna, iškrypėlis... – griežė jis dantimis. – Užmušiu kurią naktį parėjęs...

Man buvo baisu jo klausytis. Nesąmoningai prisiminiau Beatą, niekaip negalėjusią pamiršti savo tėvo. Aš mačiau, kaip ji jo laukė. Klausydamosi Kūgio mažiau, kaip kartais keistai gali būti.

Antis ir Haris panašių jausmų neišgyveno. Jie jau seniai vieni vieni bastėsi po platų pasaulį ir buvo tuo patenkinti. Viktoro motina buvo mirusi, jis teturėjo vyresnę seserį, kurios jau nebuvo matęs apie

penkerius metus. Tvirtino, kad ji dirbanti Vokietijoje. Tačiau Haris prisitaikęs man šnipštelėjo, kad ji esanti paprasčiausia prostitutė, tik Viktorui apie tai geriau neužsiminti. Aš neturėjau jokios istorijos, todėl negalėjau jiems nieko papasakoti. Tik prisipažinau, kad nekenčiu Magdalenos, pas kurią gyvenu, ir kad iš viso nenorėčiau pas ją grįžti.

– Gali negrįžti, – paprastai pasakė Viktoras, o kiti nustebę susižvalgė.

– Reikės grįžti, – nusijuokiau, – manęs imtų ieškoti. Prižiūrėtojų turiu iki kaklo.

Tą vakarą aš negrįžau. Nežinau, kodėl taip atsitiko. Pasilikau su jais, nes jie man leido. Tiksliau, Viktoras, nes jo žodis buvo svarbiausias. Lemiamas ir paskutinis. Buvo galima suprasti, kad jis čia viską sprendė ir tik jis turėjo teisę dalyti tokius kvietimus.

– Galėsi pernaktoti pas mus, saloje, – pasiūlė jis.

Neturėjau supratimo, apie ką jis kalba. Kokia dar sala? Man buvo smalsu ir įdomu. Čia pat vėrėsi naujas pasaulis, žėrintis visomis savo spalvomis, jis viliojo ir traukė mane ir aš negalėjau jam atsisipirti.

Tą patį vakarą mes palikome upės pakrantę ir patraukėme į prieblandoje pilkėjantį miestą. Vikto-

ras nešėsi po pažastimi gitarą, kiti žirgliojo tylomis rūkydami cigaretes, aš žingsniavau jiems iš paskos, tarytum būčiau taip ėjusi su jais daugybę dienų ir metų. Žiūrėjau jiems į nugaras ir sau į kojas klausdama, ką tai reiškia, ir nepažindama savęs pačios. Kur aš einu ir kas manęs laukia? Iš viso kodėl taip elgiuosi, kodėl susidėjau su tais keistais tipais? Mums už pečių švilpė mašinos, skambėjo bažnyčios varpai kviesdami į vakaro mišias, bidzeno valkataujantys šunys. Eidama dar maščiau, kad štai pirmąkart negrįšiu nakvoti namo, nors ten ir nebuvo mano namai. Sunkiai įsivaizdavau, kad Magdalena, toji žmogysta, pasigestų manęs, imtų jaudintis ir ieškoti. Ko gero, ji net apsidžiaugs ir galės lengviau atsipūsti. O aš pagaliau išsilaisvinsiu iš jos globos. Iš tikrųjų mes jau buvom išsvarginusios viena kitą.

Mes vis ėjome. Nenumaniau, ką išvysiu. Kas toji sala, apie kurią kalbėjo Viktoras? Kai pasukome pro mažas senas kapinaites, prieš akis atsivėrė eilė vienodų statinių. Man pasirodė, kad tai turėtų būti garažai ar kažkas panašaus. Pačiame eilės pakraštyje jie pagaliau sustojo, Viktoras džinsų kišenėje sugraibė raktą ir įrėmė petį į rudais dažais nuterlio-

tas skardines duris. Netrukus nuėmė spyną ir mes suėjome vidun. Pirmiausia užuodžiau aštrų benzino tvaiką, kažin kuris spragtelėjo jungiklį ir pasidarė šviesu. Aš neklydau: tai iš tiesų buvo erdvus garažas, tik prikimštas visokio šlamšto. Pasienuose stovėjo didžiulės dėžės, aptriušusi spinta, uždengtos knygu lentynos, maišai su tuščiais buteliais ir dvi senos sofutės, kurių mechanizmai buvo sulūžę, o čiužiniai suplyšę. Visur aitariai trenkė benzinu. Viktoras taip pat sustojęs garsiai patraukė šnervėmis, o Haris tai pamatęs paskubėjo užbėgti jam už akių:

– Netyčia nuvarvėjo... Šiandien, kai atvažiuo įsipilti... nedaug, koks lašas... Tamsu buvo, tai nepataikiau...

– Už tą lašą gausi į snukį, – pažadėjo jam Viktoras.

Jis pastatė gitarą į kampa, nuėjo prie sienos, kur stovėjo uždengti plastikiniai kibirai, apžiūrėjo juos, grįžo prie Hario ir pareikalavo:

– Atiduok.

Tas pasirausęs švarke išpaudė jam į saują sugniauztus banknotus. Tespėjau pamatyti, kad ten buvo keli šimtai litų.

– Ruoškis, – pasakė Viktoras Hariui, – šiandakt eisi tu. Ir Kūgis. Jūs abu.